

A Társaság a Szabadságjogokért véleménye
a döntéselőkészítéshez szükséges adatok hozzáférhetőségének
biztosításáról szóló T/3029. számú törvényjavaslatról

A Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) jó kezdeményezésnek tartja, hogy az állami kezelésben lévő adatvagyonhoz való hozzáférés szabályait a hatályos szabályozást kiegészítve törvényben rendezzék, és a jelenlegi gyakorlatot az új szabályokkal megváltoztassák. A TASZ kiemelt figyelmet fordít a személyes adatok védelmére és a közérdekű adatok nyilvánosságára, és egyszersmind belátja, hogy a két alkotmányos jog esetenként szinte feloldhatatlan módon kerül szembe egymással. A törvényjavaslat egy ilyen problémát igyekszik kezelni, a választott megoldás módja többnyire helyes és célravezető, véleményünket alapvetően ez határozza meg. **Jelen véleményünkkel a Tisztelt Képviselőket azokra a pontokra vonatkozó észrevételeinkkel szeretnénk segíteni, melyekben nem éreztük kielégítőnek a javaslatot.**

A javaslatról általában

A javaslat indokolatlanul szűk körben, kizárólag állami vezetők és a kormányhivatalok vezetői (valamint az általuk irányított vagy felügyelt költségvetési szervek) részére való adatkiadást, adatmódosítást szabályozza. A javaslat 2.§-a így a törvényjavaslat preambulumaival nincsen teljesen összhangban, amely többek között a törvény céljaként jelöli meg, hogy a döntési alternatívák közötti választásban, a hatékonyság és a célszerűség érvényesítésében empirikus kutatásokkal alátámasztott hatásvizsgálatok nyújtsanak segítséget, valamint a társadalompolitikai jelentőségű szabályozások előkészítése során igazságossági szempontú elemzéseket kell végezni. Nem magától értetődő, hogy hatásvizsgálatokat, empirikus kutatásokat, elemzéseket miért kizárólag állami szervezeteknek kellene végezniük, az ilyen döntésekben miért ne adhatnának tanácsot, végezhetnének kutatásokat az államtól független kutatók, gazdasági vagy társadalmi szervezetek. Az előterjesztés megközelítésében az is aggályos, hogy miért kizárólag a fenti célok érdekében

lehesen az adatvagyonhoz a javaslatban meghatározott módon hozzáférni és miért zárják ki az egyéb kutatási, gazdasági vagy közhasznú célokra való felhasználás lehetőségét.

A TASZ határozott véleménye, hogy a javaslatban szereplő adatbázisokhoz való hozzáférés lehetőségét mind a költségvetési szervek, mind a kutatók, mind a gazdasági társaságok és a non-profit szervezetek számára jelen törvényben kellene biztosítani. Az eltérő felhasználókra esetleg eltérő szabályok vonatkozhatnának a költségtérítés tekintetében, de hiba lenne kizárni a költségvetési szerveken kívüli szereplőket az adatvagyon hasznosításából.

A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény nem csak állami szervezetek, hanem a társadalmi szervezeteknek is véleményezési jogot biztosít. Ahhoz, hogy a társadalmi szervezetek az állami szervekhez hasonlóan megalapozottan véleményt tudjanak formálni a jogalkotási folyamatokban, részükre az adatokhoz ugyanolyan szintű hozzáférést kell biztosítani. A véleménynyilvánítási szabadságot és az információszabadságot e törvény tekintetében sem lehet zárójelbe tenni. A szabad és megalapozott véleményalkotás elemi feltétele, hogy megbízható, hiteles információval rendelkezzen az, aki véleményt nyilvánít. Gyakran nem állami szervek jeleznek előre bizonyos közfeladatok ellátásával kapcsolatos anomáliákat, és azokat a jogalkotási törvény szerinti véleményezések során szóvá is teszik. Amennyiben kizárólag állami szervek férnek hozzá a közadatvagyonhoz, úgy lemondanak arról, hogy olyan problémákkal kapcsolatban is megalapozott észrevételeket kapjanak a döntéshozók, amelyek létezését nem is sejtették.

Az előterjesztő az adatkérés jogát az állami vezetőkre és a kormányhivatalok vezetőire korlátozza. Ennek okaként az indokolásban egyrészt arra hivatkozik, hogy „az adatok felhasználása szakértelmet igényel”. Ez a meglepő érvelés azt feltételezi, hogy az állami szerveken kívül senki nem rendelkezik az adatok felhasználásához szükséges szakértelemmel.

Másrészt arra hivatkozik, hogy „a költségvetési szervek alapfeladatainak ellátását nem lehet veszélyeztetni”. Nem derül ki, hogy miben állna a költségvetési szervek alapfeladatainak ellátásával kapcsolatos veszély, amennyiben a javaslat szerinti műveletek költségeit az adatkérő megtéríti. A költségek megtérítésénél az állami, a kutatási, a gazdasági és a non-profit szektor szereplői között persze különbséget kellene tenni.

Amennyiben az adatkérésre jogosultak körét az általunk javasolt körre kiterjesztik, úgy természetesen a javaslatot megfelelő jogorvoslati eljárással is ki kell egészíteni.

A Javaslatról részletesen

2.§

A javaslat az adatmódosítás kérését csak állami vezetők és a kormányhivatalok vezetői számára teszi lehetővé. Azonban a közhatalmi szervezetrendszeren belül is lehetnek más olyan szereplők, akik kutatásokat végez(tet)hetnek és szükségük lehet a tervezet által szabályozott adatkezelésekre. Így például valamely bűnmegelőzési kérdésben a Legfőbb Ügyészség tudományos, kutató szervének, vagy valamely alkotmányos jog érvényesülése kapcsán az országgyűlési biztosoknak, stb.

3.§

A javaslatban szereplő adatbázisokban gyakran olyan informatikai megoldásokkal kezelik az adatokat, amelyeket az adatok átadása után is csak azonos, nem nyílt forráskódú programokkal lehet kezelni. Az információszabadság, a technológiasemlegesség és a költséghatékonyság érdekében a §-ban kivételt kellene tenni akként, hogy az adatátadásnak a kezelés formátumától eltérő formátumú teljesítésével összefüggésben felmerülő, az adatkezelő által – részletes költségkimutatás alapján – megállapított költségeket csak abban az esetben kellene megtéríteni, ha az adatkérő által kért eltérő (informatikai) formátum nem nyílt forráskódon alapul.

5.§

A § számos kötelezettséget ró az adatkérőre, az adatkezelőre és az adatbázis létrehozásáért felelős szervre, de sajnos semmilyen garanciát nem ad arra, hogy ezeket valóban betartsák, ahogyan szankciót sem kapcsol a kötelezettségek esetleges elmulasztásához. A törvényben szabályozott adatvagyon hasznosításának a hiteléhez és az eljárás bevezetéséhez szükséges bizalom fenntartásához elengedhetetlenek a szankciók. Egyedül a büntetőjogi szankció e célok elérésére ultima ratio természete és a tényállás megfogalmazása miatt is alkalmatlan.

A (2) bekezdésben a (3) bekezdéshez hasonlóan a „haladéktalanul törölni kell”, helyett a „haladéktalanul törölnie kell” szöveget javasoljuk, különben bizonytalan a norma címzettje.

7.§

Ebben a §-ban lenne a helye, de az előterjesztés egy egyszerű tiltással hidalja át azt a problémát, hogy számos kutatás esetében egészen pontos, akár utca szerinti bontású

adatokra lehet szükség (pl. gazdasági, szociológiai, kriminológiai, egészségügyi, környezetvédelmi tárgykörökben). Hiba lenne az ilyen kutatásokat teljesen megtiltani vagy ellehetetleníteni, ám kétségtelen, az érintett személy fizikai holléte az, amivel más személyes adatokat összekapcsolva az illető háborítatlan magánszférája és az információs önrendelkezési joga leginkább veszélybe kerül.

Az ilyen kutatásokat a javaslatnak lehetővé kellene tennie úgy, hogy azok különösen erős garanciákat igényelnek. Ebben a körben a kutatást akár hasonlóan szigorú feltételekhez lehetne kötni, mint amilyeneket „az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról szóló 2003. évi III. törvény” ír elő.

Budapest, 2007. június 4.

Földes Ádám
Társaság a Szabadságjogokért
Adatvédelmi és Információszabadság Programvezető